

ХЕРСОНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ:
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ, ПРОГНОЗНІ СЦЕНАРІЇ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

IV Міжнародна науково-практична конференція

01-02 червня 2022 року

**MODERNIZATION OF ECONOMY:
CURRENT REALITIES, FORECAST SCENARIOS
AND DEVELOPMENT PROSPECTS**

IV International scientific-practical conference

01-02th of June 2022

Херсон – Хмельницький, 2022
Kherson – Khmelnytskyi, 2022

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Міністерство освіти і науки України (Ministry of Education and Science of Ukraine)

Голова організаційного комітету конференції (Head of the Conference):

Шандова Наталія Вікторівна (Shandova Natalia) – д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки (Doctor of Science (Economics), Professor)
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон, Україна

Заступник голови організаційного комітету конференції (Coordinator of the Conference):

Олійник Наталія Миколаївна (Oliinuk Nataliia) – к.т.н., доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки (Ph.D, Associate Professor)
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон, Україна

Члени організаційного комітету конференції:

Алі Солтани (Ali Soltani) – PhD, MURP, BE., PIA, Professor of Urban Design/Planning
ШИРАЗСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Шираз, Іран (SHIRAZ UNIVERSITY, Shiraz, Iran)
УНІВЕРСИТЕТ ПІВДЕННОЇ АВСТРАЛІЇ, м. Аделаїда, Австралія (UNIVERSITY OF SOUTH AUSTRALIA, Adelaide, Australia)

Сабольч Нагі (Szabolcs Nagy) – habil., PhD, M.Sc. in Business Economics, Vice Dean for International Relations, Head of Department of Marketing Strategy & Communication, Associate Professor
УНІВЕРСИТЕТ МІШКОЛЬЦА, м. Мішкольц, Угорщина (UNIVERSITY OF MISKOLC, Miskolc, Hungary)

Жартай Жанибек Маратович (Zhartai Zhanibek) – PhD, асоційований професор, завідувач кафедри економіки та міжнародного бізнесу (PhD, Associate Professor, Head of the Department)
КАРАГАНДИНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА Є.А. БУКЕТОВА, м. Караганда, Республіка Казахстан (KARAGANDY UNIVERSITY NAMED AFTER ACADEMICIAN E.A. BUKETOV, Karaganda, Republic of Kazakhstan)

Чарекішвілі Лія (Charekishvili Lia) – Academic Doctor, Professor
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Тбілісі, Грузія (EUROPEAN UNIVERSITY, Tbilisi, Georgia)

Джуретич Гордана (Đuretić Gordana) – PhD, Associate Professor of the Department of Management
УНІВЕРСИТЕТ «УНІОН – НИКОЛА ТЕСЛА», м. Белград, Сербія (UNIVERSITY «UNION – NIKOLA TESLA», Belgrade, Serbia)

Ковальов Анатолій Іванович (Kovalyov Anatoliy) – д.е.н., професор, ректор
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Одеса, Україна

Лігоненко Лариса Олександрівна (Ligonenko Larysa) – д.е.н., професор, професор кафедри бізнес-економіки та підприємництва
ДВНЗ «КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА», м. Київ, Україна

Орехова Альвіна Іванівна (Oriekhova Alvinna) – д.е.н., професор, в.о. завідувача кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Суми, Україна

Кубіній Наталія Юрївна (Kubiniy Natalya) – к.е.н., професор, Заслужений економіст України, професор кафедри економіки і підприємництва, директор Бізнес-центру УжНУ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ», м. Ужгород, Україна

Макаренко Сергій Миколайович (Makarenko Serhii) – д.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, менеджменту та адміністрування
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон, Україна

М 74 Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (01-02 червня 2022 р., м. Херсон – м. Хмельницький). – Херсон: Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2022. – 171 с.

ISBN 978–617–7941–85–8 (електронне видання)

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу ХНТУ (Протокол № 8 від 30.05.2022 р.)

Матеріали учасників конференції друкуються в авторській редакції. За дотримання норм авторського права та достовірність наведених фактичних даних відповідає автор матеріалів.

Тkach К. (Supervisor Medynskyi D.) PRICING DURING THE WAR.....	118
Шукліна В.В., Олексюк Т.О., Ємельянов В.І. МАРКЕТИНГОВІ ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ АСОРТИМЕНТУ ТОВАРІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	119

Секція: ТУРИЗМ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА

Section: TOURISM AND HOTEL-RESTAURANT BUSINESS

Кокорєва О.В., Солохін В.М. РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: КРЕАТИВНИЙ ПІДХІД ЧИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ.....	122
Мельниченко С.Г. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЗАМКОВОГО ТУРИЗМУ ТРАНСІЛЬВАНІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	125
Олійник Н.М., Лиженкова Т.Р. МАРКЕТИНГ В ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ: ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ.....	130
Шандова Н.В., Заболотня В.В. ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ГОТЕЛЬНОЇ ІНДУСТРІЇ.....	133
Шмулевич П.В., Компанієць А.А. РОЛЬ ТУРИЗМУ В ПОВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ	135

Секція: БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Section: ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT

Єремян О.М., Шаля Ю.О. ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З КРИПТОВАЛЮТОЮ В УКРАЇНІ.....	138
Єрмолаєва М.В. БЛАГОДІЙНА ДОПОМОГА В ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ.....	140
Лобода Н.О., Чабанюк О.М. АУТСТАФІНГ, АУТСОРСІНГ, ЛІЗИНГ У КОМПАРАТИВНОМУ ДИСКУРСІ (ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ).....	143
Орехова А.І. ПРАКТИКА ТА ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ.....	145
Черненко К.В. ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА.....	147
Яловега Л.В., Лега О.В., Прийдак Т.Б. МЕТОДИ КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ.....	149

Секція: ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ

Section: FINANCE, BANKING, INSURANCE

Добриніна Л.В. ЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОГО СТРАХУВАННЯ.....	153
Іоргачова М.І., Подорванова В.В. ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	155
Мединська Т.В., Проказюк М.Ю. СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	158
Новосолова О.С., Рудик С.О. ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	161
Остапенко А.С., Рудик С.О. КРИЗОВІ СИТУАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	164
Сисоєнко І.А. ТЕХНІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ.....	167

- збільшення кількості бухгалтерської документації при оформленні операцій з активами для підтвердження їх вартості;
- необхідності доповнення функцій регіональних відділень Фонду державного майна України щодо оцінки майна за справедливими цінами для цілей обліку та оподаткування.

Для суб'єктів державного сектору будь-яка господарська операція з активами може гальмуватись через відсутність достовірно визначеної справедливої оцінки та документального її підтвердження. Крім того, агрегування звітних показників у межах розпорядників коштів бюджету різних рівнів через застосування різних оцінок зробить неможливою порівнянність чи адекватну економічну інтерпретацію зведених даних.

Питання сутності «оцінки», як елемента методу бухгалтерського обліку, виходить за рамки традиційного тлумачення. Це є процес економічного обґрунтування вартісних параметрів об'єктів бухгалтерського обліку. Оцінка має забезпечити реальне, адекватне й достовірне відображення фактів та економічних подій. Вітчизняна практика оцінки майна у бюджетній сфері має враховувати особливості функціонування суб'єктів державного сектору та напрацювання відповідних практичних рекомендацій. Через відсутність достатнього фінансового забезпечення у бюджетних установах для оплати сторонніх професійних експертиз з оцінки, доцільно звернутись до досвіду подолання даної проблеми підприємствами комерційного типу, які для цих цілей створюють спеціальну комісію зі складу компетентних працівників своїх же установ. До функції комісії з оцінки майна входить: моніторинг укладених ринкових угод, вивчення кон'юнктури ринку за об'єктами матеріально-технічного забезпечення та аналіз фактичної бухгалтерської документації з питань формування вартості активів.

Список літератури

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 р. № 1202. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10_6 (дата звернення 18.05.2022).
2. Андрущенко Г. Ю. Облікові аспекти оцінки майна бюджетних установ. URL: <https://journal.udau.edu.ua/assets/files/88/eko/ukr/13.pdf> (дата звернення 18.05.2022).

Яловега Л.В.

*к. е. н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю,
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна*

Лега О.В.

*к. е. н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю,
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна*

Прийдак Т.Б.

*к. е. н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю,
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна*

МЕТОДИ КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ

Вибір методу калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції (робіт, послуг) залежить від визначеної стратегії суб'єкта господарювання та завдань, які перед ним ставляться.

Проблематика взаємозв'язку методів обліку витрат виробництва та методів калькулювання набула широкого трактування серед науковців сучасності. Наразі ні в законодавчо-нормативних актах, ні в науковій літературі не зазначено рекомендацій щодо переліку методів обліку витрат і методів калькулювання для використання підприємствами різних галузей діяльності.

Зазвичай, одні й ті ж методи, виходячи із тлумачення їх сутності, вчені відносять як до методів обліку витрат, так і до методів калькулювання.

Відтак, система обліку витрат ґрунтується на основі накопичення витрат, що передбачає використання відповідного методу обліку витрат.

Метод обліку витрат – це сукупність способів побудови аналітичних рахунків для накопичення витрат із метою обґрунтованого калькулювання собівартості сільсько-господарської продукції (робіт, послуг) й управління ними [4].

Чинниками, що впливають на вибір об'єктів обліку витрат є:

- структура управління суб'єктом господарювання, організація процесу виробництва та його технологічні особливості, рівень спеціалізації структурних підрозділів підприємства;
- технічні параметри продукції, що виробляється та послуг, що надаються;
- система контролю за витратами;
- інноваційні рішення управлінського персоналу та інші.

Відносно використання у вітчизняній практиці методів обліку витрат, їх можна умовно поділити на традиційні (вітчизняні) та новітні (зарубіжні).

До вітчизняних методів обліку витрат відносяться: простий, попередільний, позамовний та нормативний методи.

До зарубіжних методів відносяться: «директ-костинг», «метод ABC», «абсорпшен-костинг», «стандарт-костинг», «таргет-костинг», «кайзен-костинг» та інші.

Взаємопов'язаною економічною категорією з методом обліку витрат є метод калькулювання. Калькулювання (обчислення) – це комплексна система науково-обґрунтованих розрахунків витрат, пов'язаних із виробництвом продукції, виконанням робіт, наданням послуг [1].

Метою калькулювання є:

- обчислення собівартості одиниці калькуляційної сукупності (видів сільськогосподарської продукції, виконаних робіт, наданих послуг);
- підготовка облікової інформації для:
 - а) бюджетування витрат;
 - б) формування конкурентоздатної ціни;
 - в) встановлення рівня беззбитковості в обсязі та вартості;
 - г) контролю виробничих витрат на всіх стадіях життєвого циклу продукції;
 - д) визначення рентабельності окремих видів сільськогосподарської продукції;
 - е) обґрунтування виробничої стратегії підприємства;
 - є) оцінка ефективності діяльності керівників за центрами відповідальності [5].

Метод калькулювання – це алгоритм калькулювання як технічного засобу розрахунку собівартості сільськогосподарської продукції (робіт, послуг) із використанням способів групування витрат за об'єктами калькулювання [5].

Значення калькулювання вкрай важливе, а зіставлення фактичної й планової собівартості сільськогосподарської продукції, інформація про які міститься у відповідних калькуляціях, уможливило:

- проаналізувати перевищення рівня витрат;
- розрахувати вплив факторів на відхилення;
- розробити конкретні заходи щодо зниження собівартості сільськогосподарської продукції та підвищення рентабельності окремих її видів.

Методи калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції (робіт, послуг) та їх характеристика наведена у табл. 1.

Таблиця 1. Характеристика основних методів калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції (робіт, послуг) [3]

Назва методу	Характеристика методу
1. Метод прямих розрахунків	Сутність даного методу полягає у безпосередньому віднесенні витрат на відповідні види сільськогосподарської продукції в тих галузях, де в процесі виробництва одержують один вид продукції. За даним методом собівартість 1-ці продукції визначають діленням загальної суми витрат на обсяг виробленої однотипної продукції (1 ц зеленої маси кукурудзи і однорічних трав, а також 1-ці робіт і послуг обслуговуючих виробництв).
2. Метод послідовного підсумовування витрат	Застосовується при попередільному методі обліку витрат. За даним методом собівартість готової продукції визначається шляхом послідовного підсумовування витрат, які обліковуються на окремих аналітичних рахунках за кожним окремим технологічним переділом (обчислюють собівартість 1 тис. штук цегли-сирцю і 1 тис. штук цегли-випаленої).
3. Метод виключення вартості побічної продукції із загальної суми витрат	Застосовується на виробництвах, для яких характерне виготовлення з одного виробничого процесу декількох видів сільськогосподарської продукції – основну і побічну. При цьому побічна продукція (<i>солома, стебла кукурудзи, гичка, гній тощо</i>) оцінюється за планово-нормативною собівартістю або фактичними витратами на її збирання, перевезення і заготівлю. За даним методом собівартість готової продукції визначається шляхом вирахування вартості побічної продукції із загальної суми витрат виробництва (собівартість 1 ц картоплі, 1 ц цукрових буряків, 1 ц приросту живої маси молодняка великої рогатої худоби тощо).
4. Метод розподілу витрат пропорційно до вартості окремих видів продукції в оцінці за реалізаційними цінами	Сутність даного методу полягає у накопиченні загальної суми витрат виробництва, з подальшим їх розподілом між видами сільськогосподарської продукції пропорційно їх вартості за цінами реалізації. За даним методом собівартість 1-ці продукції визначають діленням загальної суми розподілених витрат, розподілених пропорційно вартості за цінами реалізації, на обсяг виробленої однорідної продукції (собівартість 1 ц овочів відкритого ґрунту; 1 ц насіння та соломки льону; 1 ц вовни та 1 ц приросту живої маси овець, 1 ц фруктів).
5. Метод оцінки витрат на окремі види продукції експертним шляхом і вираження їх у певних відносних показниках	Сутність даного методу полягає у калькулюванні продукції, що обумовлена певними виробничими особливостями. За даним методом собівартість 1 голови приплоду оцінюється в розмірі собівартості 60 кормо-днів утримання дорослих тварин, що викликано фізіологічними особливостями тварин).

Теоретичні підходи у сфері досліджень щодо методів обліку витрат та методів калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції (робіт, послуг) можна умовно поділити на два напрями:

- методи обліку витрат та методи калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції є поняттями нетотожними, оскільки на етапі обліку витрат відбувається збір

облікових даних та їх узагальнення відповідно до означених завдань, а на етапі калькулювання – обробка за допомогою облікового інструментарію);

- методи обліку та методи калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції (робіт, послуг) є взаємопов'язаними поняттями та розглядаються в комплексі, адже під методом обліку витрат та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) розуміється сукупність прийомів документування та відображення витрат виробництва на рахунках бухгалтерського обліку, що забезпечують, в подальшому, калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції).

Отже, зауважимо, що методи обліку витрат та методи калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції (робіт, послуг) спрямовані на досягнення різних цілей, що й обумовлює їх відмінність та важливість існування кожного із них задля організації ефективної системи обліку витрат процесу виробництва. Проте відсутність нормативного забезпечення та неузгодженість у економічній та спеціальній літературі поглядів науковців щодо сутності даних методів та їх впровадження в обліку вітчизняних підприємств створює певні труднощі стосовно їх використання.

Список літератури

1. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств від 18.05.2001 р. № 132. URL: <http://www.uazakon.com/big/text1528/pg1.htm>. (дата звернення 29.05.2022).
2. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства Фінансів України № 318 від 31.12.1999 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.zakon.rada.kiev.ua>. (дата звернення 29.05.2022).
3. Плаксієнко В. Я., Яловега Л. В., Лега О. В., Прийдак Т. Б., Мокієнко Т. В., Канцедал Н. А. *Управлінський облік : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / за ред. В. Я. Плаксієнка*. Полтава : ПП «Астроя», 2018. 250 с.
4. Яловега Л. В. Проблематика обліку витрат і калькулювання собівартості продукції молочного скотарства. *Ефективна економіка*. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7427> (дата звернення: 29.05.2022).
5. Царук В. О. Вітчизняні та зарубіжні методи обліку витрат: порівняльна характеристика. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації міжнародний. Науковий журнал*. 2017. Вип. 1-2. С. 49-57.